ETKİNLİK · İfade ve Örgütlenme Özgürlüğü

Oslo Freedom Forum 2026 Üzerine Öne Çıkan Hususlar ve Sonuç Değerlendirmesi

6 Temmuz 2026 · Amsterdam Law Center · 14 dk okuma

Uluslararası ve Avrupa insan hakları hukuku alanında uzman bir hukukçunun bakış açısından hazırlanan bu rapor, 18. kez düzenlenen Oslo Freedom Forum'un (OFF) hukuki, analitik ve değerlendirici bir gözlemini sunmaktadır. 1-3 Haziran 2026 tarihleri arasında Oslo Konserthus'ta "Diktatörlüklerin Tasfiyesi" temasıyla gerçekleştirilen forum, tabandan gelen kahramanlık hikâyeleri, stratejik jeopolitik yönelimler, gelişen teknolojiler ve insan hakları savunuculuğundaki yenilikçi yöntemlerin kesiştiği karmaşık bir yapıyı ortaya koymuştur.

Aşağıdaki sonuç değerlendirmeleri, forumdaki temel konuşmacıların ve ağ katılımcılarının tanıklıklarından hareketle sistematik bir analiz sunmaktadır.

1**. Demokrasiyi Savunan Avukatların Korunması**

Oslo Freedom Forum 2026 oturumları Avrupa ve uluslararası insan hakları hukuku perspektifinden değerlendirildiğinde, insan hakları savunuculuğu ağları ile resmi uluslararası hukuk kurumları arasında önemli bir kopukluk olduğu görülmektedir. Amsterdam Law Center gibi sivil toplum kuruluşları bu işlevsel ayrışmayı ortaya koymaktadır. Geleneksel hukuk savunuculuğu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) gibi resmi yargı mekanizmaları içerisinde kurallar, usuli çerçeveler ve delil standartlarına odaklanmaktadır. Buna karşılık, kamuya açık forumlar kamu politikalarını şekillendirmek ve insan hakları savunuculuğuna yönelik farkındalığı artırmak amacıyla kişisel anlatılara öncelik vermektedir.

Hukuki açıdan değerlendirildiğinde, otoriter rejimlerde faaliyet gösteren insan hakları avukatları benzersiz zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu kişiler sıklıkla devlet güvenliği yasaları gerekçe gösterilerek kriminalizasyon, gözetim, mal varlıklarının dondurulması ve fiziksel tehdit gibi ciddi risklere maruz kalmaktadır.

Bu sınır ötesi baskılarla mücadele edebilmek için hukuk savunuculuğu kuruluşlarının yalnızca bölgesel çözümlerle yetinmemesi gerekmektedir. Bunun yerine, yerleşik Avrupa hukuk ağlarıyla yapısal ittifaklar kurmaları zorunludur. Bu alandaki başlıca kuruluşlar şunlardır:

- Avrupa Demokrasi ve Dünya İnsan Hakları İçin Avukatlar Birliği (ELDH)
- Avrupa Demokrat Avukatlar Birliği (AED-EDL)
- Tehlike Altındaki Avukatlar Uluslararası Gözlemevi (OIAD)

Bu ulusötesi ağlarla iş birliği yapmak, savunucuların Birleşmiş Milletler Özel Raportörleri gibi uluslararası mekanizmaları kullanarak otoriter devletler üzerinde baskı kurmasına olanak tanımaktadır. Bu iş birlikleri hem sahadaki avukatların korunmasına katkı sağlamakta hem de stratejik dava süreçlerini güçlendirmektedir.

Bu çalışmaların uluslararası hukuk toplantılarıyla bütünleştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Özellikle Kopenhag'da düzenlenecek Uluslararası Barolar Birliği (IBA) Yıllık Konferansı ve Tehlike Altındaki Avukatlar Günü gibi etkinlikler, Oslo Freedom Forum gibi platformlarda oluşturulan kamuoyu farkındalığının uluslararası kurumlar önünde somut hesap verebilirlik mekanizmalarına dönüştürülmesi açısından kritik fırsatlar sunmaktadır.

2. Yapay Zekâ, Mahremiyet ve Diktatörlüklere Karşı Bitcoin Kullanımı

Oslo Freedom Forum 2026'daki tartışmalar, teknolojinin insan hakları savunuculuğunun merkezî mücadele alanlarından biri hâline geldiğini göstermiştir. Teknoloji bir yandan direniş aracı olarak kullanılırken diğer yandan devlet kontrolünün bir mekanizmasına dönüşmektedir.

Otoriter hükümetler dijital gözetim, biyometrik takip sistemleri ve algoritmalar aracılığıyla sivil alanı daraltmaktadır. Buna karşılık insan hakları örgütleri merkeziyetsiz teknolojik çözümler geliştirmektedir. İnsan Hakları Vakfı'nın yapay zekâ lideri Justin Moon tarafından yürütülen atölyelerde, insan hakları ihlallerini gerçek zamanlı olarak takip eden ve devlet sansürünü aşmayı amaçlayan özel yapay zekâ araçlarının kullanımı ele alınmıştır.

Aynı zamanda finansal sansür de otoriter kontrolün temel araçlarından biri olmaya devam etmektedir. Rejimler sıklıkla muhaliflerin ve hukuk profesyonellerinin banka hesaplarını dondurarak veya mal varlıklarına el koyarak faaliyetlerini durdurmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda Bitcoin gibi merkeziyetsiz finansal ağlar alternatif bir finansman kanalı oluşturmaktadır.

Bitcoin'in geleneksel bankacılık sistemlerinin dışında faaliyet göstermesi, uluslararası insan hakları kuruluşlarının kapalı toplumlarda faaliyet gösteren aktivistlere doğrudan kaynak aktarabilmesine ve devlet denetimini aşabilmesine imkân tanımaktadır.

Bununla birlikte bu dijital araçlar önemli hukuki ve pratik sorunları da beraberinde getirmektedir:

Devlet Destekli Casus Yazılımlar

Muhalifler gelişmiş casus yazılımların sürekli tehdidi altındadır. Bu nedenle forum katılımcılarına sunulan donanım tabanlı "casusluk kontrolleri" gibi uygulamalı güvenlik önlemleri veri sızıntılarının önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Platform Tarafsızlığı ve İfade Özgürlüğü

Telegram'ın kurucusu Pavel Durov'un katılımı, teknoloji yöneticilerinin hukuki sorumluluklarına ilişkin karmaşık tartışmaları gündeme taşımıştır. Durov, Fransa iç istihbaratı ve Romanya Cumhurbaşkanlığı seçimleriyle ilgili iddialara değinmiş ve Avrupa makamlarının Telegram üzerinde muhafazakâr siyasi içeriklerin sansürlenmesi yönünde baskı kurduğunu öne sürmüştür.

Bu durum, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi kapsamında korunan ifade özgürlüğü ile devletlerin dezenformasyon ve siber suçlarla mücadele amacıyla uyguladığı düzenlemeler arasındaki hassas dengeyi ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, insan hakları avukatları açısından dijital güvenlik ve merkeziyetsiz finansal araçlar artık isteğe bağlı değil; müvekkillerin korunması, delillerin muhafaza edilmesi ve savunuculuk faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için zorunlu araçlar hâline gelmiştir.

3. Otoriter Rejimlere Karşı Gazetecilik Faaliyetleri

Bağımsız gazetecilik, kamuoyunu manipüle etmek ve marjinal grupları hedef almak için devlet medyasını kullanan otoriter rejimlere karşı temel denge unsurlarından biri olmaya devam etmektedir.

Oslo Freedom Forum 2026'da sürgündeki blog yazarları, araştırmacı gazeteciler ve devlet baskısına maruz kalmış medya profesyonelleri, sansürü aşmak ve insan hakları ihlallerini belgelemek için geliştirdikleri stratejik yöntemleri paylaşmıştır.

Bu çalışmalar yolsuzlukların ortaya çıkarılması ve uluslararası savunuculuk faaliyetlerinin temelinin oluşturulması açısından kritik öneme sahiptir.

Uluslararası hukuk açısından gazetecilere yönelik saldırılar, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 19. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesinde korunan ifade ve bilgi edinme özgürlüğünün doğrudan ihlali anlamına gelmektedir.

Otoriter rejimler bağımsız medyayı bastırmak için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır:

- Terörle mücadele yasalarının, ulusal güvenlik düzenlemelerinin ve ceza davalarının araçsallaştırılması;
- Sürgündeki gazetecilere yönelik sınır ötesi baskılar, dijital gözetim ve aile bireylerine yönelik tacizler;
- Bağımsız haber kaynaklarına erişimi engelleyen algoritmik sansür ve derin paket inceleme teknolojileri.

Bu baskılara karşı bağımsız medya kuruluşları giderek daha fazla merkeziyetsiz dağıtım yöntemlerine, şifreli iletişim ağlarına ve uluslararası işbirliklerine yönelmektedir.

İnsan hakları avukatları açısından doğrulanmış gazetecilik çalışmaları, uluslararası mahkemeler, insan hakları sözleşme organları ve küresel yaptırım mekanizmaları önünde kullanılabilecek değerli açık kaynak deliller sağlamaktadır.

4. Çalkantı İçindeki Orta Doğu: Jeopolitik Savaşlar ve Demokratik Yönetimin Geleceği

Orta Doğu'daki gelişmelere ilişkin tartışmalar sırasında Gissou Nia'nın yaptığı şu tespit, otoriterlik analizine ilişkin önemli bir kavramsal boyut kazandırmıştır:

“Bir devletin yönetimi laik olsa bile o rejim otoriter olabilir.”

Uluslararası insan hakları hukuku perspektifinden değerlendirildiğinde bu ifade, otoriter yönetimlerin nasıl tanımlanması, eleştirilmesi ve ortadan kaldırılması gerektiğine ilişkin temel bir soruya işaret etmektedir.

A. “Laik Otoriterlik” Paradoksunun Çözümlemesi

Nia’nın açıklaması, uluslararası ilişkilerde sıklıkla karşılaşılan bir yanlış anlamaya dikkat çekmektedir: laikliğin demokratik yönetimle eş tutulması.

Oysa bir devletin ideolojik veya teolojik yönelimi, hukukun üstünlüğüne ve temel insan haklarına uyumundan tamamen ayrı bir konudur.

Tarihsel olarak ve günümüzde Orta Doğu’da birçok laik rejim, devlet güvenlik aygıtını kullanarak sivil özgürlükleri sistematik biçimde sınırlandırmış, yargı bağımsızlığını zayıflatmış ve sınır ötesi baskı politikaları uygulamıştır.

Bu rejimler çoğu zaman Batı yanlısı veya laik kimliklerini meşruiyet aracı olarak sunarken, uygulamada keyfî gözaltılar, siyasi muhalefetin kriminalize edilmesi ve ifade özgürlüğünün ağır şekilde kısıtlanması gibi uygulamalara başvurmaktadır.

Dolayısıyla laiklik kimi durumlarda kurumsal çürüme ve otokratik kontrolü gizleyen bir meşruiyet aracı olarak işlev görebilmektedir.

B. Jeopolitik Seçicilik ve Evrensellik İlkesi Sorunu

Bu paradoks, forum katılımcılarının uluslararası savunuculuk faaliyetlerine yönelik eleştirilerini de güçlendirmektedir.

Forumun ana sahnesinde Rusya, Belarus, Çin ve İran gibi rejimlerin ihlalleri yoğun şekilde ele alınırken, Batılı devletlerin stratejik ortakları arasında yer alan bazı laik otoriter rejimlere ilişkin yapısal ihlaller daha sınırlı biçimde gündeme gelmiştir.

Uluslararası hukuk uzmanları açısından bu durum önemli bir soruna işaret etmektedir. İnsan hakları savunuculuğu ağları ve fon sağlayıcılar görünürlüğü yalnızca Batılı devletlerin dış politika önceliklerine göre belirlerse, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin temelini oluşturan evrensellik ilkesini zedeleme riski ortaya çıkmaktadır.

C. İnsan Hakları Savunuculuğu İçin Analitik Sonuçlar

Gissou Nia'nın değerlendirmesi daha geniş hukuki analiz içerisine yerleştirildiğinde, insan hakları savunucularının rejimlerin ideolojik kimliklerinden ziyade fiili kurumsal davranışlarına odaklanması gerektiği anlaşılmaktadır.

Amsterdam Law Center ve İnsan Hakları Vakfı gibi kuruluşlar, söylemlerden ziyade somut uygulamaları izlemelidir.

Bir yönetim ister laik ister dini temelli olsun, otoriterliğin hukuki göstergeleri aynıdır:

- Adil yargılanma güvencelerinin sistematik biçimde ihlal edilmesi,
- Siyasi çoğulculuğun bastırılması,
- Yargının araçsallaştırılması,
- Avukatlara ve gazetecilere yönelik hedefli baskılar.

Uluslararası hukukun bütünlüğünün korunabilmesi için bu ölçütlerin tüm devletlere eşit biçimde uygulanması gerekmektedir.

5. Sonuç ve Tavsiyeler

Oslo Freedom Forum 2026, günümüzde otoriterliğe karşı mücadelenin artık yalnızca hukuki araçlarla sürdürülemeyeceğini göstermiştir.Başarılı bir mücadele, hukuki raporlama, stratejik iletişim ve dijital güvenliğin birlikte kullanılmasını gerektirmektedir. Sivil toplum kuruluşları için ortaya çıkan temel yol haritası şöyledir:

İkili Strateji

Hukuk kurumları ayrıntılı ve delile dayalı raporlama faaliyetlerinden vazgeçmemelidir. Ancak bu çalışmalar kamuoyuna yönelik stratejik savunuculuk kampanyalarının temelini oluşturmalıdır.

Hukuki Ağların Güçlendirilmesi

Sürgündeki insan hakları avukatları, Oslo Freedom Forum ağları ile yerleşik Avrupa hukuk

kuruluşları arasında köprü kurmalıdır. Bu kapsamda aşağıdaki etkinliklere aktif katılım önem taşımaktadır:

- AGİT Varşova İnsan Boyutu Konferansı (Eylül 2026)
- Uluslararası Barolar Birliği Yıllık Konferansı (4-9 Ekim 2026, Kopenhag)
- Tehlike Altındaki Avukatlar Günü (24 Ocak 2027)

● Dünya Hukuk Kongresi (3-5 Mayıs 2027)

Koalisyon Oluşturma

İnsan hakları savunucuları, Avrupa hukuk ağları ve uluslararası vakıflar arasında gözlemlenen iş birliği modeli, yeterince görünür olmayan insan hakları krizlerinin uluslararası gündeme taşınması açısından hayati önem taşımaktadır.

Oslo Freedom Forum 2026 Üzerine Öne Çıkan Hususlar ve Sonuç Değerlendirmesi

Uluslararası ve Avrupa insan hakları hukuku alanında uzman bir hukukçunun bakış açısından hazırlanan bu rapor, 18. kez düzenlenen Oslo Freedom Forum'un (OFF) hukuki, analitik ve değerlendirici bir gözlemini sunmaktadır. 1-3 Haziran 2026 tarihleri arasında Oslo Konserthus'ta "Diktatörlüklerin Tasfiyesi" temasıyla gerçekleştirilen forum, tabandan gelen kahramanlık hikâyeleri, stratejik jeopolitik yönelimler, gelişen teknolojiler ve insan hakları savunuculuğundaki yenilikçi yöntemlerin kesiştiği karmaşık bir yapıyı ortaya koymuştur.

Aşağıdaki sonuç değerlendirmeleri, forumdaki temel konuşmacıların ve ağ katılımcılarının tanıklıklarından hareketle sistematik bir analiz sunmaktadır.

1. Demokrasiyi Savunan Avukatların Korunması

Oslo Freedom Forum 2026 oturumları Avrupa ve uluslararası insan hakları hukuku perspektifinden değerlendirildiğinde, insan hakları savunuculuğu ağları ile resmi uluslararası hukuk kurumları arasında önemli bir kopukluk olduğu görülmektedir. Amsterdam Law Center gibi sivil toplum kuruluşları bu işlevsel ayrışmayı ortaya koymaktadır. Geleneksel hukuk savunuculuğu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) gibi resmi yargı mekanizmaları içerisinde kurallar, usuli çerçeveler ve delil standartlarına odaklanmaktadır. Buna karşılık, kamuya açık forumlar kamu politikalarını şekillendirmek ve insan hakları savunuculuğuna yönelik farkındalığı artırmak amacıyla kişisel anlatılara öncelik vermektedir.

Hukuki açıdan değerlendirildiğinde, otoriter rejimlerde faaliyet gösteren insan hakları avukatları benzersiz zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu kişiler sıklıkla 'devlet güvenliği yasaları' gerekçe gösterilerek kriminalizasyon, gözetim, mal varlıklarının dondurulması ve fiziksel tehdit gibi ciddi risklere maruz kalmaktadır.

Bu sınır ötesi baskılarla mücadele edebilmek için hukuk savunuculuğu kuruluşlarının yalnızca bölgesel çözümlerle yetinmemesi gerekmektedir. Bunun yerine, yerleşik Avrupa hukuk ağlarıyla yapısal ittifaklar kurmaları zorunludur. Bu alandaki başlıca kuruluşlar şunlardır:

- Avrupa Demokrasi ve Dünya İnsan Hakları İçin Avukatlar Birliği (ELDH)
- Avrupa Demokrat Avukatlar Birliği (AED-EDL)
- Tehlike Altındaki Avukatlar Uluslararası Gözlemevi (OIAD)

Bu ulusötesi ağlarla iş birliği yapmak, savunucuların Birleşmiş Milletler Özel Raportörleri gibi uluslararası mekanizmaları kullanarak otoriter devletler üzerinde baskı kurmasına olanak tanımaktadır. Bu iş birlikleri hem sahadaki avukatların korunmasına katkı sağlamakta hem de stratejik dava süreçlerini güçlendirmektedir.

Bu çalışmaların uluslararası hukuk toplantılarıyla bütünleştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Özellikle Kopenhag'da düzenlenecek Uluslararası Barolar Birliği (IBA) Yıllık Konferansı ve

Tehlike Altındaki Avukatlar Günü gibi etkinlikler, Oslo Freedom Forum gibi platformlarda oluşturulan kamuoyu farkındalığının uluslararası kurumlar önünde somut hesap verebilirlik mekanizmalarına dönüştürülmesi açısından kritik fırsatlar sunmaktadır.

2. Yapay Zekâ, Mahremiyet ve Diktatörlüklere Karşı Bitcoin Kullanımı

Oslo Freedom Forum 2026'daki tartışmalar, teknolojinin insan hakları savunuculuğunun merkezî mücadele alanlarından biri hâline geldiğini göstermiştir. Teknoloji bir yandan direniş aracı olarak kullanılırken diğer yandan devlet kontrolünün bir mekanizmasına dönüşmektedir.

Otoriter hükümetler dijital gözetim, biyometrik takip sistemleri ve algoritmalar aracılığıyla sivil alanı daraltmaktadır. Buna karşılık insan hakları örgütleri merkeziyetsiz teknolojik çözümler geliştirmektedir. İnsan Hakları Vakfı'nın yapay zekâ lideri Justin Moon tarafından yürütülen atölyelerde, insan hakları ihlallerini gerçek zamanlı olarak takip eden ve devlet sansürünü aşmayı amaçlayan özel yapay zekâ araçlarının kullanımı ele alınmıştır.

Aynı zamanda finansal sansür de otoriter kontrolün temel araçlarından biri olmaya devam etmektedir. Rejimler sıklıkla muhaliflerin ve hukuk profesyonellerinin banka hesaplarını dondurarak veya mal varlıklarına el koyarak faaliyetlerini durdurmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda Bitcoin gibi merkeziyetsiz finansal ağlar alternatif bir finansman kanalı oluşturmaktadır.

Bitcoin'in geleneksel bankacılık sistemlerinin dışında faaliyet göstermesi, uluslararası insan hakları kuruluşlarının kapalı toplumlarda faaliyet gösteren aktivistlere doğrudan kaynak aktarabilmesine ve devlet denetimini aşabilmesine imkân tanımaktadır.

Bununla birlikte bu dijital araçlar önemli hukuki ve pratik sorunları da beraberinde getirmektedir:

Devlet Destekli Casus Yazılımlar

Muhalifler gelişmiş casus yazılımların sürekli tehdidi altındadır. Bu nedenle forum katılımcılarına sunulan donanım tabanlı "casusluk kontrolleri" gibi uygulamalı güvenlik önlemleri veri sızıntılarının önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Platform Tarafsızlığı ve İfade Özgürlüğü

Telegram'ın kurucusu Pavel Durov'un katılımı, teknoloji yöneticilerinin hukuki sorumluluklarına ilişkin karmaşık tartışmaları gündeme taşımıştır. Durov, Fransa iç istihbaratı ve Romanya Cumhurbaşkanlığı seçimleriyle ilgili iddialara değinmiş ve Avrupa makamlarının Telegram üzerinde muhafazakâr siyasi içeriklerin sansürlenmesi yönünde baskı kurduğunu öne sürmüştür.

Bu durum, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi kapsamında korunan ifade

özgürlüğü ile devletlerin dezenformasyon ve siber suçlarla mücadele amacıyla uyguladığı

düzenlemeler arasındaki hassas dengeyi ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, insan hakları avukatları açısından dijital güvenlik ve merkeziyetsiz finansal araçlar artık isteğe bağlı değil; müvekkillerin korunması, delillerin muhafaza edilmesi ve savunuculuk faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için zorunlu araçlar hâline gelmiştir.

3. Otoriter Rejimlere Karşı Gazetecilik Faaliyetleri

Bağımsız gazetecilik, kamuoyunu manipüle etmek ve marjinal grupları hedef almak için devlet medyasını kullanan otoriter rejimlere karşı temel denge unsurlarından biri olmaya devam etmektedir.

Oslo Freedom Forum 2026'da sürgündeki blog yazarları, araştırmacı gazeteciler ve devlet baskısına maruz kalmış medya profesyonelleri, sansürü aşmak ve insan hakları ihlallerini belgelemek için geliştirdikleri stratejik yöntemleri paylaşmıştır.

Bu çalışmalar yolsuzlukların ortaya çıkarılması ve uluslararası savunuculuk faaliyetlerinin temelinin oluşturulması açısından kritik öneme sahiptir.

Uluslararası hukuk açısından gazetecilere yönelik saldırılar, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 19. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesinde korunan ifade ve bilgi edinme özgürlüğünün doğrudan

ihlali anlamına gelmektedir.

Otoriter rejimler bağımsız medyayı bastırmak için çeşitli yöntemler kullanmaktadır:

- Terörle mücadele yasalarının, ulusal güvenlik düzenlemelerinin ve ceza davalarının araçsallaştırılması;
- Sürgündeki gazetecilere yönelik sınır ötesi baskılar, dijital gözetim ve aile bireylerine yönelik tacizler;
- Bağımsız haber kaynaklarına erişimi engelleyen algoritmik sansür ve derin paket inceleme teknolojileri.

Bu baskılara karşı bağımsız medya kuruluşları giderek daha fazla merkeziyetsiz dağıtım yöntemlerine, şifreli iletişim ağlarına ve uluslararası iş birliklerine yönelmektedir.

İnsan hakları avukatları açısından doğrulanmış gazetecilik çalışmaları, uluslararası mahkemeler, insan hakları sözleşme organları ve küresel yaptırım mekanizmaları önünde kullanılabilecek değerli açık kaynak deliller sağlamaktadır.

4. Çalkantı İçindeki Orta Doğu: Jeopolitik Savaşlar ve Demokratik Yönetimin Geleceği

Orta Doğu'daki gelişmelere ilişkin tartışmalar sırasında Gissou Nia'nın yaptığı şu tespit, otoriterlik analizine ilişkin önemli bir kavramsal boyut kazandırmıştır:

"Bir devletin yönetimi laik olsa bile o rejim otoriter olabilir."

Uluslararası insan hakları hukuku perspektifinden değerlendirildiğinde bu ifade, otoriter yönetimlerin nasıl tanımlanması, eleştirilmesi ve ortadan kaldırılması gerektiğine ilişkin temel bir soruya işaret etmektedir.

A. "Laik Otoriterlik" Paradoksunun Çözümlemesi

Nia'nın açıklaması, uluslararası ilişkilerde sıklıkla karşılaşılan bir yanlış anlamaya dikkat çekmektedir: laikliğin demokratik yönetimle eş tutulması.

Oysa bir devletin ideolojik veya teolojik yönelimi, hukukun üstünlüğüne ve temel insan haklarına uyumundan tamamen ayrı bir konudur.

Tarihsel olarak ve günümüzde Orta Doğu'da birçok laik rejim, devlet güvenlik aygıtını kullanarak sivil özgürlükleri sistematik biçimde sınırlandırmış, yargı bağımsızlığını zayıflatmış ve sınır ötesi baskı politikaları uygulamıştır.

Bu rejimler çoğu zaman Batı yanlısı veya laik kimliklerini meşruiyet aracı olarak sunarken, uygulamada keyfî gözaltılar, siyasi muhalefetin kriminalize edilmesi ve ifade özgürlüğünün ağır şekilde kısıtlanması gibi

uygulamalara başvurmaktadır.

Dolayısıyla laiklik kimi durumlarda kurumsal çürüme ve otokratik kontrolü gizleyen bir meşruiyet aracı olarak işlev görebilmektedir.

B. Jeopolitik Seçicilik ve Evrensellik İlkesi Sorunu

Bu paradoks, forum katılımcılarının uluslararası savunuculuk faaliyetlerine yönelik eleştirilerini de güçlendirmektedir.

Forumun ana sahnesinde Rusya, Belarus, Çin ve İran gibi rejimlerin ihlalleri yoğun şekilde ele alınırken, Batılı devletlerin stratejik ortakları arasında yer alan bazı laik otoriter rejimlere ilişkin yapısal ihlaller daha sınırlı biçimde gündeme gelmiştir.

Uluslararası hukuk uzmanları açısından bu durum önemli bir soruna işaret etmektedir. İnsan hakları savunuculuğu ağları ve fon sağlayıcılar görünürlüğü yalnızca Batılı devletlerin dış politika önceliklerine göre belirlerse, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin temelini oluşturan evrensellik ilkesini zedeleme riski ortaya çıkmaktadır.

C. İnsan Hakları Savunuculuğu İçin Analitik Sonuçlar

Gissou Nia'nın değerlendirmesi daha geniş hukuki analiz içerisine yerleştirildiğinde, insan hakları savunucularının rejimlerin ideolojik kimliklerinden ziyade fiili kurumsal davranışlarına odaklanması gerektiği anlaşılmaktadır.

Amsterdam Law Center ve İnsan Hakları Vakfı gibi kuruluşlar, söylemlerden ziyade somut uygulamaları izlemelidir.

Bir yönetim ister laik ister dini temelli olsun, otoriterliğin hukuki göstergeleri aynıdır:

- Adil yargılanma güvencelerinin sistematik biçimde ihlal edilmesi,
- Siyasi çoğulculuğun bastırılması,
- Yargının araçsallaştırılması,
- Avukatlara ve gazetecilere yönelik hedefli baskılar.

Uluslararası hukukun bütünlüğünün korunabilmesi için bu ölçütlerin tüm devletlere eşit biçimde uygulanması gerekmektedir.

5. Sonuç ve Tavsiyeler

Oslo Freedom Forum 2026, günümüzde otoriterliğe karşı mücadelenin artık yalnızca hukuki araçlarla sürdürülemeyeceğini göstermiştir. Başarılı bir mücadele, hukuki raporlama, stratejik iletişim ve dijital güvenliğin birlikte kullanılmasını gerektirmektedir.

Sivil toplum kuruluşları için ortaya çıkan temel yol haritası şöyledir:

İkili Strateji

Hukuk kurumları ayrıntılı ve delile dayalı raporlama faaliyetlerinden vazgeçmemelidir. Ancak bu çalışmalar kamuoyuna yönelik stratejik savunuculuk kampanyalarının temelini oluşturmalıdır.

Hukuki Ağların Güçlendirilmesi

Sürgündeki insan hakları avukatları, Oslo Freedom Forum ağları ile yerleşik Avrupa hukuk kuruluşları arasında köprü kurmalıdır. Bu kapsamda aşağıdaki etkinliklere aktif katılım önem taşımaktadır:

- AGİT Varşova İnsan Boyutu Konferansı (Eylül 2026)
- Uluslararası Barolar Birliği Yıllık Konferansı (4-9 Ekim 2026, Kopenhag)
- Tehlike Altındaki Avukatlar Günü (24 Ocak 2027)
- Dünya Hukuk Kongresi (3-5 Mayıs 2027)

Koalisyon Oluşturma

Türk insan hakları savunucuları, Avrupa hukuk ağları ve uluslararası vakıflar arasında gözlemlenen iş birliği modeli, yeterince görünür olmayan insan hakları krizlerinin uluslararası gündeme taşınması açısından hayati önem taşımaktadır.

Bu belge 23 Kasım 2026 tarihinde amsterdamlawcenter.com adresinden indirildi. Güncel sürüm: https://amsterdamlawcenter.com/tr/oslo-freedom-forum-2026-uzerine-one-cikan-hususlar-ve-sonuc-degerlendirmesi/